

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Aloite sinisen talouden kestävästä kehittämisestä varten läntisen Välimeren alueella”

[COM(2017) 183]

(2018/C 129/14)

Esittelijä: **Dimitris DIMITRIADIS**

Lausuntopyyntö	komissio, 31.5.2017
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava erityisjaosto	”ulkosuhteet”
Hyväksyminen erityisjaostossa	7.11.2017
Hyväksyminen täysistunnossa	6.12.2017
Täysistunnon nro	530
Äänestystulos	159/1/1
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Meri- ja rannikkoalueiden sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävä kehitys, jonka avulla poistetaan nykyisiä eroja ja varmistetaan kulttuurisen ja biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, on keskeisen tärkeä asia. Lisäksi se kuuluu niihin aloihin, joilla monikansallisten yhteistyöjärjestelmien perustaminen EU:n sisälle ja sen ulkopuolelle on ensiluokkaisen tärkeää. ETSK tukee siksi varauksetta erityisaloitetta, jossa on kyse sinisen talouden kestävästä kehittämisestä läntisen Välimeren alueella, ja kehottaa EU:n toimielimiä saattamaan päätökseen kuulemismenettelyn ja perustamaan asiaankuuluvan erityisryhmän.

1.2 ETSK katsoo, että aloitteen onnistuminen edellyttää hyvää viestintää ja asianmukaista yhteistyöhöhenkeä mukana olevien maiden ja toisaalta niiden ja EU:n toimielinten välillä. Välimeren unionia kehoitetaan toimimaan tärkeässä roolissa tuomassa tosiasiallisesti yhteen kaikki mukana olevat osapuolet.

1.3 ETSK pitää tarpeellisenä laajentaa aloitetta seuraavilla kolmella tavalla:

1.3.1 Aloitteessa valittujen toiminta-alojen – 1) turvallisempi ja luotettavampi meriympäristö, 2) älykäs ja kestävä sininen talous ja panostaminen taitojen kehittämiseen, tutkimukseen ja innovointiin, 3) meren parempi hallinnointi – lisäksi ETSK kehottaa laajentamaan aloitetta temaattisesti siten, että siihen sisällytetään biologinen monimuotoisuus ja sen suojeleminen, kulttuurienvälinen viestintä sekä konkreettinen strategia pienen ja hyvin pienen mittakaavan tuotantotoiminnan tukemiseksi.

1.3.2 Lisäksi ETSK:n mukaan on erittäin tärkeää sisällyttää mukaan ammatillisen ja akateemisen koulutuksen järjestelmien asteittainen kehitys ja näiden järjestelmien välinen monikansallinen yhteistyö horisontaaliseksi toiminta-alaksi, joka parantaa muiden sinisen talouden alojen tehokkuutta. Tätä varten olisi otettava käyttöön makroaluestrategiaan perustuva lähestymistapa.

1.3.3 Meriturvallisuutta (meriliikenteen turvallisuutta), turvaamiseen liittyviä kysymyksiä, kestävästä talouskasvusta ja kulttuurin ja ympäristön suojelua ei voida hoitaa tehokkaasti pitkällä aikavälillä, jos jätetään huomioimatta Välimeren alueen historiallinen, taloudellinen ja ympäristöllinen yhtenäisyys⁽¹⁾. Siksi – vaikkakin kiristyneiden geopolitiittisten

⁽¹⁾ Äskettäin julkaistussa WWF:n raportissa Reviving the Economy of the Mediterranean Sea – Actions for a sustainable future kirjoittajat korostavat ensinnäkin kokonaisvaltaisen lähestymistavan tarvetta ja toiseksi sitä, että Välimeren osuus alueen BKT:ssa on merkittävä ja Välimeren luonnonvarat ovat valtava valtti siniselle taloudelle paitsi kyseisellä alueella myös maailmanlaajuisesti. (Ks. raportin sivu 7: http://www.wwf.gr/images/pdfs/Reviving_Mediterranean_Sea_Economy_Full%20rep_Lowres.pdf).

jännitteiden ja merialueen itäisen osan konfliktien pahenemisen vuoksi tämä aloite käynnistetään läntisen Välimeren alueella – aloite olisi nähtävä kokeilusovelluksena, joka voi tarjota hyödyllisiä kokemuksia ja parhaita käytäntöjä ja joka on tarkoitus laajentaa kokonaisvaltaiseksi Välimeren alueen lähestymistavaksi (katso myös kohdat 3.3, 3.4 ja 3.5).

1.4 ETSK pitää todennäköisenä, että aloitteen onnistuminen edellyttää laajamittaista monikansallista ja monialaista koordinoitua. Viimeisten 20 vuoden aikana toteutettujen Välimeri-toimintapolitiikkojen ja -ohjelmien tulokset ovat olleet heikkoja, ja niissä on jäänyt käyttämättä valtavia määrärahasummia. Tämä on johtunut unionin toimielinten ja EU:n ulkopuolisten Välimeren maiden viranomaisten erilaisista suhtautumistavoista ja tehokkaan koordinoitun puuttumisesta sekä siitä, että joissakin tapauksissa avoimuuden varjolla harjoitettu byrokratia on luonut kohtuuttomia esteitä olemassa olleiden varojen käytölle. Tämä merkitsee, että tarvitaan teknisen avun alahanke, joka kattaa seuraavat asiat:

1.4.1 Perusteellinen vertaileva analyysi, jonka avulla kartoitetaan päällekkäiset alat monien jo olemassa olevien aiheeltaan samankaltaisten (tai jopa identtisten) aloitteiden (katso kohdat 3.9 ja 3.10) kanssa resurssien säästämiseksi ja lopputulosten parantamiseksi. ETSK korostaa, että aloitteen täytäntöönpano on vaarassa viivästyä tai jopa peruuntua kokonaan, jos keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteita ei määritellä selvästi ja/tai jos osallistuvien elinten ja toimielinten toimivaltuuksia ei määritellä tarkasti.

1.4.2 Yleinen toimintasuunnitelma, jossa määritellään sinisen talouden erityistyöryhmän toimivaltuudet, erityiset organisatoriset/hallinnolliset välineet, mukana olevien alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten elinten erilaiset roolit ja täsmällinen aikataulu (katso myös kohdat 4.5 ja 4.6). Kun otetaan huomioon tutkimuslaitoksille annettava merkittävä rooli, yleissuunnitelman laatijoiden olisi otettava huomioon myös alueelliset erot kokeneen ja pätevän tutkimus- ja kehityssektorin olemassaolossa sekä kaikki mahdolliset esimerkit onnistuneesta tutkimus- ja kehitysyhteistyöstä Välimeren molemmin puolin.

1.4.3 Sellaisen tarpeeksi kauaskantoisen viestintästrategian suunnittelu ja täytäntöönpano, jonka avulla tiedotetaan julkisesti sinistä taloutta koskevan aloitteen sisällöstä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista ja tulevaisuudennäkymistä, jotta voidaan i) rekisteröidä kaikki elimet ja sidosryhmät, jotka voidaan ottaa mukaan aloitteeseen ja/tai jotka kuuluvat aloitteen vaikutuspiiriin, erityisesti alue- ja paikallistasolla, ja ii) välittää niille tietoa asiasta.

1.5 Edellä esitettyjen yleisten suositusten pohjalta voidaan esittää seuraavat yksityiskohtaiset päätelmät ja asiaan liittyvät ehdotukset:

1.5.1 ETSK on yhtä mieltä siitä, että rikollisuuden ja terrorismin vastaisessa kamppailussa onnistuminen edellyttää maa- ja merirajojen valvovien viranomaisten tehokkaampaa verkostoitumista Välimeren molemmin puolin sekä järjestelmällisempää tietojen vaihtoa ja analysointia tiiviissä yhteistyössä Frontexin ja muiden maailmanlaajuisten ja monikansallisten elinten kuten Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) kanssa.

1.5.2 ETSK painottaa maa- ja merirajojen valvovien viranomaisten verkostoitumisen yhteydessä kuitenkin erityisesti hyvän hallinnon sääntöjä ja tarvetta kunnioittaa tinkimättä ihmisoikeuksia – sekä yksilön oikeuksia että kollektiivisia oikeuksia (ks. myös kohta 4.1.).

1.5.3 Jotta maankäytön suunnittelu ja rannikkoalueiden hoito olisi tehokasta, on otettava käyttöön nk. quadruple helix-malli monikansallisella ja erityisesti alueellisella/paikallisella tasolla. Paikallisviranomaisten (kuntien ja alueiden), työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen osallistumista on vahvistettava niiden toiminta-aloilla. Komission olisi siksi kutsuttava paikalliset julkisen ja yksityisen sektorin sidosryhmät kuulemiseen tiedonannosta ja erityisistä toiminta-aloista eli liikenteen turvallisuudesta, kalastuksesta, matkailusta, energiasta, sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta ja ympäristön kannalta kestävästä kehityksestä (katso myös kohdat 4.2.1 ja 4.3).

1.5.4 ”Sininen kasvu”⁽²⁾ on yksi keskeisistä pitkän aikavälin strategioista Eurooppa 2020 -strategian älykästä, kestävästä ja osallistavaa kasvua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi: kalastus ja vesiviljely, rannikko(eko)matkailu, merilogistiikka (yhä tärkeämpää Välimerellä nykyisen geopolittisen ja taloudellisen kehityksen vuoksi), meribioteknologia, valtamerienergia ja merenpohjan kaivostoiminta tarjoavat uusia monimuotoisia yritystoiminnan mahdollisuuksia.

(²) https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_fi

1.5.5 Pienet ja hyvin pienet yritykset, käsiteollisuusyritykset ja perheyrietykset, joilla on perinteiset organisaatorakenteet, toimintamallit ja toimialat, ovat paikallistalouden selkäranka Välimeren molemmin puolin. Sen vuoksi pien- ja mikrotuottajien verkostoitumis- ja yhteistyöjärjestelyt voivat myös parantaa häiriönsietokykyä ja kustannuskilpailukykyä säilyttäen samalla niiden tarjoamien tavaroiden ja palvelujen hyvin tarpeellisen erilaisuuden. ETSK katsoo siksi, että innovatiivisen ja teknologisesti edistyneen yrittäjyyden lisäksi on vähintään yhtä tärkeää tukea myös perinteiselle taloudelliselle toiminnalle suunnattuja asianmukaisesti mukautettuja erityisohjelmia, joissa otetaan huomioon paikalliset erityispiirteet (katso kohdat 3.6, 3.7, 4.2.2, 4.2.3 ja 4.2.4).

1.5.6 Kun otetaan huomioon, että köyhyys ja nuorisotyöttömyys voivat lisääntyä tulevina vuosina erityisesti Välimeren eteläpuolisissa maissa, työmarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantaminen voi olla merkittävässä asemassa mutta ei varmastikaan yksin riitä työttömyyden nujertamiseen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja kestävä kehityksen aikaansaamiseen. Tästä syystä kohdassa 1.5.5 tiivistetyt kehittämistoimet ovat olennaisen tärkeitä uusien, pysyvien työpaikkojen luomiseksi ja elintason parantamiseksi kyseisillä alueilla. Kehittämistoimet tulee suunnitella huolellisesti yhteistyössä paikallisten instituutioiden ja viranomaisten kanssa. Lisäksi nämä paikallistetut toimintapolitiikat ovat tehokkain tapa kääntää muuttoliikkeen työntösuuntaa, ja niitä olisikin pidettävä merkittävänä keinona puuttua kasvaviin muuttovirtoihin ja niistä seuraaviin sosioekonomisiin ongelmiin Välimeren molemmin puolin sekä ratkaista niihin liittyviä turvallisuuskysymyksiä ja torjua rikollisuutta ja terrorismia (kohta 1.5.1).

1.5.7 Kalastukseen liittyvästä toiminnasta ETSK katsoo seuraavaa: i) Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) joustavuutta olisi lisättävä, jotta voidaan poistaa julkishallinnon eri tasojen välisiä esteitä, ja ii) Välimeren yleisen kalastuskomission (GFCM) roolia olisi vahvistettava, jotta monien kalalajien kantojen edelleen heikko tilanne voidaan kääntää paremmaksi tekemällä tiivistä yhteistyötä ja koordinoimalla toimintaa EU:n ulkopuolisten Välimeren maiden kanssa (katso myös kohdat 4.3.4 ja 4.3.5).

2. Tiedonannon tausta

2.1 Marraskuussa 2015 järjestetyssä sinistä taloutta käsitelleessä Välimeren unionin ministerikokouksessa⁽³⁾ hyväksyttiin julkilausuma sinisen talouden kehittämisestä⁽⁴⁾ lisäämällä investointeja asiaankuuluvaan teknologiaan, innovointiin, tietämykseen ja osaamiseen sekä meriasioiden hallintoon.

2.2 Lokakuussa 2016 5+5-vuoropuheluun osallistuvien maiden – Algeria, Libya, Mauritania, Marokko ja Tunisia sekä Ranska, Italia, Malta, Portugali ja Espanja – ulkoministerit kannustivat jatkamaan työtä sinisen talouden kestävä kehittämisestä koskevan aloitteen hyväksi Välimeren unionin puitteissa⁽⁵⁾.

2.3 Käsillä oleva tiedonanto⁽⁶⁾ ja siihen liittyvä toimintakehys [SWD(2017) 130]⁽⁷⁾ juontavat juurensa tästä pyynnöstä. Niiden tarkoituksena on hyödyntää mahdollisuudet ja ratkaista haasteet tällä alueella, jolla tarvitaan Euroopan unionin (EU) rajojen ulkopuolelle ulottuvaa monenvälistä koordinoitua ja kansainvälistä yhteistyötä.

2.4 Tiedonannon taustalla oleva komission aloite perustuu lisäksi pitkään kokemukseen meri- ja makroaluestrategioista: niitä ovat esimerkiksi Atlantin aluetta koskeva strategia, EU:n Itämeri-strategia ja Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva Euroopan unionin strategia⁽⁸⁾. Aloitteen tukena ovat myös Välimeren unionin puitteissa käytävä sinistä taloutta koskeva

⁽³⁾ Ks. 17. marraskuuta 2015 järjestetyn sinistä taloutta käsitelleen Välimeren unionin ministerikokouksen esityslista: http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/10/Agenda_UfM_Ministerial-on-Blue-Economy_MARE-D1.pdf

⁽⁴⁾ Ks. http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en.pdf

⁽⁵⁾ Ks. tiivistelmä 28. lokakuuta 2016 pidetyssä ulkoministereiden kokouksessa tehdyistä päätöksistä: <http://ufmsecretariat.org/foreign-affairs-ministers-of-the-5-5-dialogue-discuss-pressing-regional-challenges-and-highlight-the-positive-contribution-of-ufm-activities-to-the-enhancement-of-regional-cooperation/> Ks. 5+5-vuoropuhelun kehityshistoria vuodesta 2003: http://westmediterraneanforum.org/wp-content/uploads/2013/09/131017_chronology5+51.pdf

⁽⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0183&qid=1508766791358&from=FI>

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-130_en.pdf

⁽⁸⁾ Lisätietoja näistä kolmesta EU:n alueellisesta strategiasta on saatavilla seuraavilta verkkosivustoilta: <http://www.atlanticstrategy.eu/> (Atlantin alueen strategia), <https://www.balticsea-region-strategy.eu/> (EU:n Itämeri-strategia) ja <http://www.adriatic-ionician.eu/> (Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva Euroopan unionin strategia).

alueellinen vuoropuhelu (mainittu edellä), Välimeren yleinen kalastuskomissio⁽⁹⁾, Välimeren merellisen ympäristön ja rannikkoalueiden suojelemista koskeva Barcelonan yleissopimus⁽¹⁰⁾ ja YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030⁽¹¹⁾ sekä työ Välimeren kestävää kehitystä koskevan strategian⁽¹²⁾ toteuttamiseksi.

2.5 Lisäksi tiedonannossa otetaan huomioon kehittyvä tieteellinen ja sosiopoliittinen maailmanlaajuinen keskustelu. Sininen talous on jo nyt yksi tärkeimmistä ajankohtaisaiheista ensinnäkin meri- ja valtameriresurssien tärkeyden ja niihin perustuvan meriin ja valtameriin liittyvän talouskasvupotentiaalin vuoksi ja toiseksi koska merten ja valtamerten kestävä kehitys on keskeinen muuttuja maapallon ympäristön suojelussa⁽¹³⁾.

2.6 Tiedonannossa pannaan merkille tarve parantaa turvallisuutta, edistää kestävää talouskasvua ja työllisyyttä sekä suojella läntisen Välimeren alueen ekosysteemejä ja biologista monimuotoisuutta. Tiedonannolla halutaan siis edistää sosiaaliselta ja ympäristön kannalta kestävää talouskasvua merialueella, pohjoisilla ja eteläisillä rannikkoalueilla ja satamissa ja kaupungeissa, jotka muodostavat yhtenäisen järjestelmän ihmisten ja tavaroiden liikkuvuudelle, ja siinä siis ylitetään laajasti nykyiset hallinnolliset ja poliittiset raja-aidat. Tätä varten tiedonannossa määritellään seuraavat kolme kohdealaa:

2.6.1 Merialan toimintojen turvallisuus: Tiedonannon mukaan läntisen Välimeren alueella on liikenneuhka-alueita, joihin kohdistuu yhä suurempia riskejä (liikenneonnettomuuksien muodossa) tulevan geopoliittisen ja taloudellisen kehityksen – kuten Suezin kanavan kapasiteetin kaksinkertaistamisen – seurauksena. Toisaalta turvallisuuteen liittyvät ongelmat ovat jo nyt merkittäviä – laitton muuttoliike on merkki tästä –, ja nykyisten sosioekonomisten ja väestörakenteellisten kehityssuuntausten sekä ilmastonmuutoksen vaikutusten odotetaan vain voimistavan kilpailua resursseista ja lisäävän geopoliittista epävakautta.

2.6.2 Korkea nuorisotyöttömyys ja merialojen ikääntyvä työvoima: Tiedonannossa todetaan hyvin tiedossa oleva työllisyystilanteen paradoksaalisuus eli yhtäältä käyttämätön työvoima ja toisaalta täyttämättä olevat työpaikat, jotka ovat keskittyneet erityisesti sinisen talouden aloille ja yrityksiin. Komissio uskoo, että nykyinen tilanne on seurausta pääasiassa (tai jopa ainoastaan) kohtaanto-ongelmasta. Toimien kohteena on siksi ennen kaikkea elinkeinoelämän ja koulutusjärjestelmän välisen vuoropuhelun ja yhteistyön puute.

2.6.3 Erilaiset ja kilpailevat intressit merellä: Tiedonannossa esitettyjen tietojen mukaan läntisen Välimeren biologinen monimuotoisuus on koko merialueen suurin. Alueelle on myös keskittynyt noin puolet koko Välimeren alueen bruttokansantuotteesta, joka on peräisin pääasiassa mereen liittyvistä toiminnoista – matkailusta, vesiviljelystä, kalastuksesta ja liikenteestä –, mikä johtaa rannikkoalueiden kiihtyvään kaupungistumiseen, kalakantojen liikakalastukseen, meren saastumiseen ja laajempiin suojeleongelmiin. Kun otetaan huomioon pelissä olevien intressien monikansallinen luonne ja huomattavat sosioekonomiset erot, nämä tekijät ovat täysin riittävä perustelu tiedonannossa esitettylle näkemykselle siitä, että alue on ”talous-, väestö- ja ympäristöpainneiden suhteen kriittinen alue”.

2.7 Komissio panee yleisesti ottaen merkille, että Välimeren molemmipuolisten yhteistyöjärjestelyjen nykyinen kehitys on osoittautunut riittämättömäksi. Aloitteen avulla pyritään näin ratkaisemaan olemassa oleva tarve. Siinä onnistuminen riippuu kuitenkin monista yleisistä ja yksityiskohtaisista muutoksista ja mukautuksista, joita esitellään seuraavissa kohdissa.

3. Yleistä

3.1 ETSK tukee komission pyrkimyksiä vakiinnuttaa ja kehittää ympäristöllisesti kestävä tuotanto- ja kulutusketju esimerkiksi käyttämällä puhdasta energiaa suolanpoistoon, edistämällä yleisemmin energiatehokkuutta ja puhdasta energiaa ja edistämällä ja vahvistamalla ympäristöystävällistä tavaraliikennettä ja merenkulkua. Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon alueen valtava yritystoimintapotentiaali.

⁽⁹⁾ <http://www.fao.org/gfcm/en/>

⁽¹⁰⁾ Välimeren merellisen ympäristön ja rannikkoalueiden suojelemista koskeva yleissopimus (Barcelonan yleissopimus) hyväksyttiin 16. helmikuuta 1976 Barcelonassa järjestetyssä Välimeren suojelemista käsitelleessä rannikkovaltioiden täysivaltaisten edustajien kokouksessa. Alkuperäistä yleissopimusta on muutettu 10. kesäkuuta 1995 hyväksytyillä muutoksilla (UNEP(OCA)/MED IG.6/7). Se tuli voimaan 9. heinäkuuta 2004.

⁽¹¹⁾ https://www.un.org/pga/wp-content/uploads/sites/3/2015/08/120815_outcome-document-of-Summit-for-adoption-of-the-post-2015-development-agenda.pdf

⁽¹²⁾ https://planbleu.org/sites/default/files/upload/files/smdd_uk.pdf

⁽¹³⁾ Ks. Reviving the Economy of the Mediterranean Sea – Actions for a sustainable future, Boston Consulting Groupin tuella laadittu WWF:n raportti, 2017, http://www.wwf.gr/images/pdfs/Reviving_Mediterranean_Sea_Economy_Full%20rep_Lowres.pdf

3.2 Termillä ”sininen talous” viitataan meri- ja rannikkoalueiden sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväan kehitykseen, jolla torjutaan nykyisiä eroja ja varmistetaan kulttuurisen ja biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, mikä on erityisen tärkeää Välimeren historian valossa ja sen tulevaisuuden vuoksi. Näin ollen tiedonannossa valitut toiminta-alat – 1) turvallisempi ja luotettavampi meriympäristö, 2) älykäs ja kestävä sininen talous, 3) meren parempi hallinnointi – ovat toki tärkeitä mutta saattavat merialueen tarpeisiin nähden olla liian rajoittavia tuottaakseen tuloksia. ETSK kehottaa laajentamaan aloitetta siten, että siihen sisällytetään biologinen monimuotoisuus ja sen suojeleminen, kulttuurienvälinen viestintä sekä konkreettisempi strategia pienen ja hyvin pienen mittakaavan tuotantotoimintojen tukemiseksi esimerkiksi kalastusalalla.

3.3 Meriturvallisuuteen (meriliikenteen turvallisuuteen) liittyvät kysymykset ovat erittäin tärkeitä, mutta niitä ei voida rajata koskemaan ainoastaan läntisen Välimeren aluetta. Geopoliittinen historia ja nykyinen heikentymiskehitys yhdessä itäisen merialueen pakolaiskriisin räjähtämisen kanssa päinvastoin osoittavat, että näiden ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa Välimeren alueeseen nähden.

3.4 Tämä koskee myös muita mainittuja kohdealoja – kestävää talouskasvua, kulttuurin ja ympäristön suojeluun liittyviä kysymyksiä jne. Välimerta ei pitäisi jakaa länsi- ja itäosaan. Vaikka tämä voi olla tarpeen hallinnollisista syistä ja lyhyen aikavälin taktiikan vuoksi, strategisen suunnittelun on koskettava pitkällä aikavälillä koko merialuetta.

3.5 ETSK ymmärtää täysin, että lisääntyneiden geopoliittisten jännitteiden ja itäisen Välimeren alueen konfliktien pahenemisen vuoksi aloitteen käynnistäminen läntisen Välimeren alueella voi olla helpompaa, realistisempaa ja nopeammin toteutettavissa. Jos tämän jälkeen ei kuitenkaan käynnistetä samanlaista aloitetta itäisen Välimeren aluetta varten, on olemassa merkittävä vaara, että asetettuja tavoitteita ei saavuteta. Samoista ongelmista mutta geopoliittisen tilanteen vuoksi paljon suurempine jännitteineen kärsitään itäisen Välimeren alueella, ja sitä varten on suunniteltava ja sovellettava vastaavia sääntöjä ja toimintapolitiikkoja.

3.6 Vaikka yhtäältä elinkeinoelämän ja toisaalta tiedemaailman ja tutkimus- ja kehittämisalan välisen ”vuoropuhelun” puute voi olla merkittävä seikka työttömyyttä ratkaistaessa (erityisesti pitkällä aikavälillä ja talouskasvun aikana), on yksipuolista ja siksi tehotonta keskittyä vain tähän asiaan. Päinvastoin olisi puututtava nykyiseen taloudelliseen epätasapainoon (jossa uusien työpaikkojen puute ja korkea työttömyys ovat merkittävässä asemassa) ja kasvaviin sosioekonomisiin eroihin läntisen Välimeren alueella, kun otetaan huomioon alueen pohjoisosan jatkuvat systeemiset kriisit ja yleinen haluttomuus tehdä tuottavia investointeja.

3.7 Tilanteissa, joissa taloudellinen toiminta vaikuttaa voimakkaasti suojelukysymyksiin ja joihin liittyy ulkoisia (makro) talousvaikutuksia (joko kysyntä- tai tarjontavetoisia) ja joissa yksilöiden vapaiden valintojen summa synnyttää sosioekonomisia ja ympäristön kestävyteen liittyviä ongelmia, tarvitaan tehokkaita poliittisia toimenpiteitä, joita on voimakkaan kansainvälistymisen aikana mukautettava monikansallisesti. ”Markkinavoimien vapauttamisen” oppi ei riitä kalakantojen liikakalastusta, meren saastumista, ylikaupungistumista, tehottomasti kasvavia taajamia, jatkuvia talous-/rahoituskriisejä ja EU:n sisällä ja ulkopuolella kasvavia alueiden välisiä ja sosiaalisia eroja koskevien ongelmien ratkaisemiseksi.

3.8 Sen vuoksi tähän alaan liittyvän nykyisen päätöksentekokehyksen tunnustetut puutteet, jotka ovat seurausta pääasiassa eri maiden välisen yhteistyön puutteesta – tiedonannossa viitataan näihin haasteiden kolmannesta lohokosta ja erilaisten ja kilpailevien intressien puutteista puhuttaessa –, ovat äärimmäisen tärkeä tekijä, kun ratkaistaan sekä ympäristöön liittyviä että sosioekonomisia kiistoja alueella. Nykyisiä ja tulevia kahdenvälisiä sopimuksia naapureina olevien EU:n jäsenvaltioiden ja eteläisen Välimeren alueen maiden välillä on noudatettava tehokkaasti. Yhtenäisen ja sitä kautta vahvan EU:n äänen puuttuminen ulkopoliitikassa ei ehkä auta tätä asiaa, mutta toisaalta Välimeren eteläpuolisen rannikon maiden olisi kuitenkin odotettava EU:n olevan niiden tärkein (tai jopa ainoa) kumppani, joka on vahvasti ja vilpittömästi kiinnostunut edistämään yhteisiä näkökohtia kestäväan kasvun ja vaurauden saavuttamiseksi alueella.

3.9 Monikansallisen yhteistyön puuttumisen lisäksi toinen toimintapolitiikan koordinointiin liittyvä tarve on seurausta siitä, että aiheeltaan samankaltaisia (tai jopa identtisiä) aloitteita ja foorumeita on hämmäntävän suuri määrä. Käsiteltävässä

tiedonannossa mainitaan esimerkiksi EU:n sinisen kasvun strategia ja meripolitiikka⁽¹⁴⁾, eurooppalainen strategia rannikko- ja merimatkailun kasvua ja työpaikkoja varten⁽¹⁵⁾, BlueMed-aloite⁽¹⁶⁾ ja sinistä kasvua koskeva FAO:n aloite⁽¹⁷⁾. Lisäksi on olemassa muita merialueen kummankin rannan kattavia aloitteita, kuten kestävä kulutuksen ja tuotannon toimintasuunnitelma ja Välimeren alueellinen liikennettä koskeva toimintasuunnitelma⁽¹⁸⁾.

3.10 Jo olemassa olevien samansuuntaisten aloitteiden suuren määrän vuoksi ETSK kehottaa laatimaan perusteellisen vertailevan analyysin, jossa kartoitetaan päällekkäisyydet, jotta aloitteita voidaan käyttää resursseja säästävällä tavalla ja jotta lopputuloksia voidaan parantaa. Muissa makroalustrategioissa (myös Itämerellä) ja aloitteissa (kuten "Älykkäät saaret"-aloite)⁽¹⁹⁾ sovellettuja parhaita käytäntöjä on tutkittava ja harkittava tarkemmin.

3.11 Yhtäältä epärealistiset vaatimukset, jotka rajoittavat Välimeren alueella toteutettavien EU:n ohjelmien tehokkuutta, ja toisaalta byrokratia, joka on seurausta EU:n varojen väärinkäytön pelosta ja tietyissä tapauksissa joidenkin julkisen hallinnon tahojen korruptiosta ja tehottomuudesta Välimeren molemmin puolin, ovat johtaneet vakaviin puutteisiin Välimeren aluetta varten tarkoitettujen nykyisten EU:n varojen täytäntöönpanoasteessa.

3.12 Toisaalta Välimeren unioni ei ole toistaiseksi onnistunut toimimaan siltä odotetun roolin mukaisesti erilaisista ilmoitetuista hankkeista huolimatta. Siksi sen toimia alueella on vahvistettava edelleen. Sinisen talouden aloitteet voivat olla erittäin tärkeitä yleisen vaurastumisen kannalta, mutta ne on yhdistettävä tehokkaasti jo olemassa oleviin rakenteisiin ja kehyksiin.

4. Erityistä

4.1 Turvallisempi ja luotettavampi meriympäristö

4.1.1 Tiedonannossa keskitytään kahteen erityiseen toiminta-alaan eli 1) rannikkovartiostojen väliseen yhteistyöhön ja 2) tietojen vaihtoon ja hallinnolliseen yhteistyöhön, jolla parannetaan valmiuksia reagoida onnettomuuksista johtuvaan meren pilaantumiseen ja torjua sitä.

4.1.2 ETSK pitää olennaisen tärkeänä maa- ja merirajoista Välimeren molemmin puolin vastaavien rajavartiolaitosten ja valvontaviranomaisten välistä verkostoitumista ja siihen pohjautuvaa yhteistyötä Frontexin tuella. Ylikansallisen data-analyytikeskityksen toteuttama järjestelmällinen tietojen vaihto ja analysointi on myös tarpeen rikollisuuden ja terrorismin vastaisen työn onnistumiseksi. Hyvää hallintoa koskevia sääntöjä sekä ihmisoikeuksia – niin yksilön oikeuksia kuin kollektiivisiäkin oikeuksia – on kuitenkin kunnioitettava tinkimättä, ennen kaikkea tietyistä valtiojärjestelmistä saatujen kielteisten kokemusten valossa.

4.1.3 ETSK katsoo, että nämä kaksi hyvin määriteltyä lähestymistapaa ovat tehokas tapa käsitellä turvallisempaa meriympäristöä koskevaa kysymystä. Taustalla olevien määrällisten tavoitteiden analyysia on kuitenkin kehitettävä, jotta tätä prioriteettia voidaan jatkuvasti valvoa ja arvioida, ja olisi ryhdyttävä työhön koordinoinnin ja yhteistyön järjestämiseksi IMO:n⁽²⁰⁾ kaltaisten maailmanlaajusten ylikansallisten elinten kanssa.

4.2 Älykäs ja kestävä sininen talous

4.2.1 ETSK on pettynyt siihen, että työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ovat parhaimmillaan aliedustettuina (tai puuttuvat jopa kokonaan) tässä tiedonannossa, vaikka nämä instituutiot voisivat olla äärimmäisen hyödyllisiä yksityiskohtaisten toimintapolitiikkojen ja ohjelmien suunnittelussa ja täytäntöönpanossa, kun otetaan huomioon niiden kokemus kriittisten tilanteiden hoitamisesta ja osoitettu kyky puuttua suoraan sosioekonomisiin ongelmiin ja ratkaista niitä.

⁽¹⁴⁾ Ks. esimerkiksi viimeisin kertomus sinisen kasvun strategiasta – SWD(2017) 128 final: https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-128_en.pdf

⁽¹⁵⁾ COM(2014) 86 final.

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/content/bluemed-initiative-blue-growth-and-jobs-mediterranean_en

⁽¹⁷⁾ Lisätietoa sinistä kasvua koskevasta YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön aloitteesta: <http://www.fao.org/3/a-mk541e/mk541e02.pdf>

⁽¹⁸⁾ Ks. <http://www.unep.org/ourplanet/june-2017/unep-publications/regional-action-plan-sustainable-consumption-and-production> ja https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/international/european_neighbourhood_policy/mediterranean_partnership/docs/rtap2014_2020_en.pdf

⁽¹⁹⁾ <http://www.smartislandsinitiative.eu/en/index.php>

⁽²⁰⁾ <http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>

4.2.2 Köyhyys ja nuorisotyöttömyys voivat lisääntyä tulevina vuosina erityisesti eteläisen Välimeren alueen maiden olosuhteisiin vaikuttavan ilmastonmuutoksen vuoksi. Komission olisi ryhdyttävä yhteistyössä paikallisviranomaisten ja työmarkkinaosapuolten kanssa kehittämistoimiin paikallisella tasolla – esim. kannustamalla pk-yrityksiä, tukemalla käsityöteollisuutta, ryhtymällä erityisiin toimiin alkutuotannon tukemiseksi ja paikallisten maatalous- ja kalastustuotteiden tuomiseksi laajemmin eurooppalaisille markkinoille – samalla kun tehdään tarkoituksenmukaisia parannuksia paikallisiin yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmiin, jotta voidaan parantaa asukkaiden elinolosuhteita ja torjua muuttoliikettä. Sininen talous voi tarjota kohtuullisen toimeentulon tuhansille perheille, kun kalastukseen, suojeluun ja kalastustuotteiden tarjontaan sovelletaan nykyaikaisia, pienimuotoisia ja korkealaatuisia lähestymistapoja.

4.2.3 Perheyrietykset sekä pienet ja hyvin pienet yritykset, joilla on perinteiset organisaattiorakenteet, toimintamallit ja toimialat, ovat paikallisten talouksien selkäranka Välimeren molemmin puolin ja erityisesti sinisten talouden sektoreilla ja aloilla. ETSK katsoo siksi, että innovatiivisen ja teknologisesti edistyneen yrittäjyyden tukemiseen tarkoitettujen aloitteiden lisäksi on vähintään yhtä tärkeää edistää myös perinteistä taloudellista toimintaa koskevia ohjelmia.

4.2.4 ETSK kehottaa siksi vahvistamaan tähän prioriteettiin liittyvää toista toimien ryhmää, jossa on kyse merialan klusterien kehittämisestä. Pien- ja mikrotuottajien verkostoitumis- ja yhteistyöjärjestelyt voivat parantaa häiriönsietokykyä ja kustannuskilpailukykyä säilyttäen samalla niiden tarjoamien tavaroiden ja palvelujen hyvin tarpeellisen erilaisuuden. Klusterointi voi olla toisaalta tehokasta tietyillä sektoreilla, joilla pääoman keskittyminen on olennaisen tärkeää – kuten uusiutuviissa energialähteissä ja tavaraliikenteessä. ETSK katsoo kuitenkin, että klusteri-ideat, yrityshautomojen perustaminen ja liiketoimintasuunnitelmien edistäminen enkelisijoittajapalvelujen avulla ovat melko ennen aikaisia hankkeita EU:n kehittyneemmillekin talouksille. Tämän perusteella on tarpeen suunnitella hyvin kohdennettuja tukipalveluja erityisesti pientuottajille, käsityöläisille ja kauppiaille Välimeren etelärannikolla.

4.2.5 Lisäksi ja edellä mainitun Välimeren talouden elvyttämistä käsittelevän WWF:n äskettäin julkaistun raportin neljännen strategisen painopisteen mukaan julkisen ja yksityisen rahoituksen suuntaaminen alueen luonnonvarojen tarjoaman potentiaalin hyödyntämiseen on sekä mahdollista että tarpeellista. Se luo tuloja ja mahdollistaa samalla sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävän kehityksen huomioon ottamisen hiilirahoitusmekanismien kuten ekosysteemipalvelumaksujen⁽²¹⁾ kautta. Esimerkiksi Välimeren meriruohokasvustot ovat yksi tehokkaimmista hiilen sitomiskeinoista, ja näin ollen tämänsuuntaiset julkiset ja yksityiset investoinnit voivat samalla vahvistaa paikallista talouskasvua ja edistää maailmanlaajuisia ilmastostrategiaa.

4.3 Meren parempi hallinnointi

4.3.1 Jotta ensimmäisen ryhmän toimet – maankäytön suunnittelu ja rannikkoalueiden hoito – onnistuisivat, olisi otettava käyttöön ns. quadruple helix -malli⁽²²⁾. On tarpeen lisätä paikallisviranomaisten (kunnat ja alueet), tutkijoiden, tutkimus- ja kehitysalan, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen osallistamista niiden omilla toimintaloilla, koska ne tuntevat paremmin paikalliset sosioekonomiset ja ympäristöolosuhteet ja koska ne ovat hallinnollisesti joustavia.

4.3.2 Näin järjestäytyneillä taloudellisilla ja sosiaalisilla eturyhmillä voi olla ja olisi oltava ratkaiseva rooli Välimeren alueen sosioekonomisessa kehityksessä. Komission olisi kutsuttava yhteistyössä Välimeren unionin kanssa yksityisen sektorin sidosryhmiä tiedonantoa koskevaan kuulemiseen ja taattava näin niiden merkittävä panos suunnitteluun ja tällä tavoin tehokkaampi osallistuminen asiaankuuluvien ohjelmien ja toimintojen täytäntöönpanoon. Kalastusalalla olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin yhteisten hoitojärjestelmien vahvistamiseksi varmistamalla, että sidosryhmät osallistetaan tehokkaasti päätöksentekoprosessiin.

4.3.3 Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä Euroopan maiden ja Euroopan ulkopuolisten maiden välisen yhteistyön vähyteen läntisen Välimeren alueella erityisesti talouskasvuun vaikuttavissa turvallisuus- ja muuttoliikemyymyksissä.

⁽²¹⁾ Ekosysteemipalveluista maksaminen tarkoittaa tilannetta, jossa ekosysteemipalvelun hyötyjä tai käyttäjiä maksaa suoran tai välillisen maksun palvelun tarjoajalle. Välimeren alueella ekosysteemipalvelumaksuja voidaan myös ennakoida eli käyttää ekologisena perusteluna varojen siirtämiselle pohjoisrannikolta etelärannikolle.

⁽²²⁾ Ks. <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/quadruple-helix.pdf>

4.3.4 Kalastus on keskeinen tekijä Välimeren alueen taloudellisessa toiminnassa ja toiseksi tärkein vaurauden lähde matkailun jälkeen. ETSK on yhtä mieltä siitä, että tälle toimialalle on suunniteltava erityisiä toimenpiteitä, jotka vastaavat tämän prioriteetin neljännen ryhmän toimia. Ohjelmien tavoitteena olisi oltava vähentää liikakalastusta ja kehittää tukipalveluja ja rahoitusta pienimuotoista kalastusta harjoittavien toimeentulon ja rannikkoyhteisöjen samanaikaisen kehityksen varmistamiseksi. EMKR:n⁽²³⁾ joustavuutta on lisättävä julkisen hallinnon eri tasojen välisten esteiden poistamiseksi tehokkaita aloitteita määriteltäessä.

4.3.5 ETSK katsoo, että Välimeren yleisen kalastuskomission (GFCM) roolia olisi vahvistettava, jotta voidaan varmistaa ryhtyminen tarpeellisiin, johdonmukaisiin ja yhteensopiviin hallinnollisiin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on kääntää kalakantojen heikko tilanne paremmaksi tekemällä tiivistä yhteistyötä ja koordinoimalla toimintaa EU:n ulkopuolisten Välimeren maiden kanssa.

4.4 ETSK on huomauttanut toistuvasti, että viimeisten 20 vuoden aikana toteutettujen Välimeren-toimintapolitiikkojen ja -ohjelmien tulokset ovat olleet heikkoja, ja niissä on jäänyt käyttämättä valtavia määrärahasummia. Tämä on johtunut asiasta vastaavien unionin toimielinten ja EU:n ulkopuolisten Välimeren maiden viranomaisten erilaisista suhtautumista-voista ja tehokkaan koordinoinnin puuttumisesta. Tältä osin tarvitaan kiireellisesti vahvaa tukea ja teknistä apua, jotta voidaan parantaa EU:n ulkopuolisten instituutioiden kykyä vastata EU:n rahoituksen vaatimuksiin, minkä lisäksi tarvitaan enemmän mukautuvuutta komission puolelta.

4.5 Tiedonannossa määriteltyjen toimien tehokasta täytäntöönpanoa uhkaa erityisesti raskas byrokraatia, kuten käy selvästi ilmi luvusta ”Hallinnointi ja täytäntöönpano”, mutta myös se, että mukana on täysin erilaisia ja rakenteiltaan ja asenteiltaan toisistaan poikkeavia instituutioita, kuten ministerikokoukset, komissio, Välimeren unioni jne. Tätä varten tarvitaan toimintasuunnitelma erityisine organisatorisine/hallinnollisine välineineen ja erilaisine rooleineen.

4.6 ETSK katsoo, että sinisen talouden erityisyöryhmä olisi perustettava välittömästi ja sille olisi laadittava selkeä toiminta- ja toimivaltasuunnitelma sekä luotava yhteydet Välimeren unionin työryhmiin. Erityisyöryhmän olisi oltava riittävän joustava, jotta se voi reagoida nopeasti hätätilanteisiin – luonnonkatastrofeihin, ympäristöönnettomuuksiin jne. –, mutta huolehtia kuitenkin myös erityistehtävistä ja velvollisuuksista. ETSK on varovainen arvioinnissaan erityisyöryhmän tehokkuudesta, sillä se riippuu sen jäsenistöstä ja EU:n toimielinten ja EU:n ulkopuolisten maiden hallitusten suorasta osallistumisesta. ETSK katsoo siksi, että erityisyöryhmä olisi suunniteltava huolellisesti alusta alkaen ja että sille olisi määriteltävä tarkka organisaatiokaavio ja tehokas prosessien ja menettelyjen järjestelmä sekä kattava erityinen toimintasuunnitelma.

Bryssel 6. joulukuuta 2017.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*

⁽²³⁾ Ks. lisätietoa: https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_fi